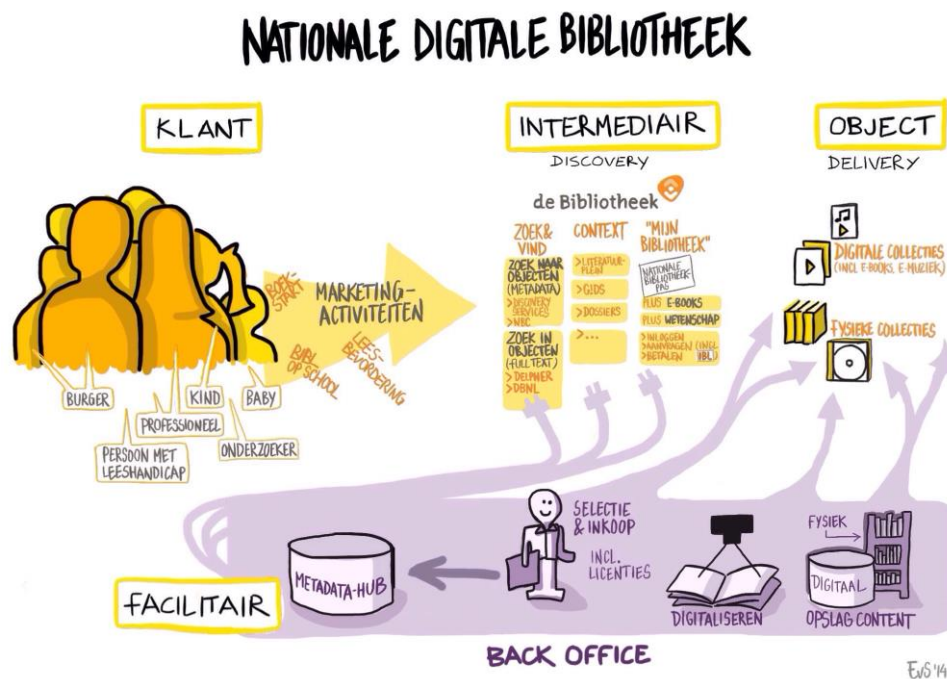

Nationale Bibliotheek Catalogus (NBC+)

Stand van zaken maart 2015

Inleiding

Met de NBC+ wordt invulling gegeven aan de doelstelling om een voorziening te realiseren voor alle Nederlanders die toegang biedt tot publiek gefinancierde bibliotheekcollecties. De NBC+ draagt bij aan het optimaliseren van deze toegang én aan de vindbaarheid van deze collecties voor alle soorten gebruikers (leden en niet leden), inclusief speciale doelgroepen zoals leesgehandicapten en kinderen. De NBC+ bevat net als andere catalogi geen volledige content, maar beschrijvingen (metadata). De NBC+ geeft parameters mee aan een gebruikersomgeving (frontend), zoals bij voorbeeld de WaaS, de ABL+ van ProQuest of BicatWise+ van HKA, van waaruit de gebruiker die volledige content kan opvragen (de zogenaamde get-it-functie, ofwel koppeling naar delivery). Binnen de totale infrastructuur die door de KB wordt neergezet in het kader van de Nationale Digitale Bibliotheek geeft de NBC+ invulling aan de "discovery"-functie zoals weergegeven in het onderstaande plaatje:

De NBC+ is zodanig opgezet dat het zowel bruikbaar is voor "landelijk zoeken" (zoeken in de Collectie Nederland, het complete informatieaanbod van alle publiek gefinancierde bibliotheken¹) als voor zoeken in allerlei dwarsdoorsnedes daarvan, zoals bijvoorbeeld de collectie van een lokale basisbibliotheek of provincie, of een bepaald type materiaalsoort (zoals bv. e-books, bladmuziek of gesproken boeken). In de frontend wordt de zoekscope (gewenste dwarsdoorsnede van de totale nationale collectie) vastgelegd. De NBC+ wordt via verschillende routes beschikbaar gesteld:

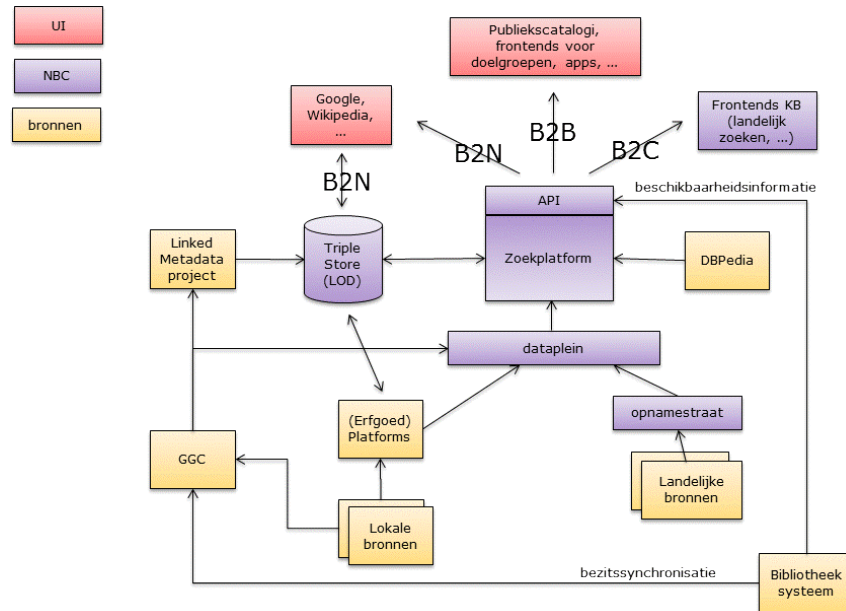
- B2C (Business to Consumer): via de WaaS wordt de NBC+ beschikbaar gesteld aan alle gebruikers (leden en niet-leden) voor het kunnen doorzoeken van de Collectie Nederland, of dwarsdoorsnedes zoals e-books, gesproken boek, luisterboeken etc.
- B2B (Business to Business): voor bibliotheken, PSO's, en leveranciers is een API (Application Programming Interface), een verzameling definities op basis waarvan computerprogramma's met elkaar

¹ Beleidsplan KB, pagina 11

kunnen communiceren) beschikbaar waarmee de volledige Collectie Nederland of een deelcollectie benaderbaar is. In de API is gedefinieerd tot welk gedeelte van de collectie de betreffende ontwikkelaar via zijn gebruikersomgeving toegang kan bieden.

- B2N (Business to Network): De NBC+ publiceert delen van de content als Linked (Open) Data ten behoeve van samenwerking met andere netwerken (digitaal erfgoed, wikipedia/wikidata, etc) en voor beschikbaarstelling via het web (Google, wikipedia).

Onderstaand plaatje is een schematische weergave van de NBC+, waarbij met paars is aangegeven welke componenten onderdeel zijn van de NBC+:

In dit memo zal ingegaan worden op wat gerealiseerd is in 2014, wat de plannen zijn voor 2015, welke knelpunten en oplossingsrichtingen er zijn, voornamelijk met betrekking tot de uitrol en op welke wijze bibliotheken en met name bibliotheekgebruikers gaan profiteren van de NBC+.

Resultaten 2014

In 2014 is een aantal mijlpalen behaald:

- Op 3 maart is de eerste release van de NBC+ bij de OBA in productie gegaan.
- Bezitssynchronisatie is in juli afgerond. In 2014 zijn alle Infor, Clientrix en Bibliomondo bibliotheken aangesloten; HKA bibliotheken waren in 2013 al gesynchroniseerd met het GGC.
- Naast het bezit van alle openbare bibliotheken zijn ook het bezit van de KB, de collectie e-books, de dienst WelkBoek, gesproken boeken, de krantenbank, Muziekweb, de Consumentengids en Gutenberg toegevoegd en doorzoekbaar gemaakt via de NBC+. De lokale bronnen van Amsterdam (IHLIA en Uitbuuro) zijn via een rechtstreekse koppeling in de NBC+ terecht gekomen.
- In samenwerking tussen KB en BNL is een onderzoek uitgevoerd naar de wijze waarop lokale bronnen beschikbaar kunnen worden gesteld. De 1e fase van dit onderzoek is afgerond en gepresenteerd op 30 september 2014 in de KB, met als titel 'bibliotheekcollecties in het netwerk'. Op <http://www.kb.nl/organisatie/onderzoek-expertise/informatie-infrastructuur-diensten-voor-bibliotheken/bibliotheekcollecties-in-het-netwerk> staat meer informatie over het lokale collecties project van de KB.
- Een groot aantal basisbibliotheken, PSO's en leveranciers zijn aan de slag gegaan met de API van de NBC+ en zijn aan het ontwikkelen en uitproberen van verschillende soorten applicaties en apps vanuit de NBC+

- Innovatief semantisch zoeken is vanaf augustus 2014 opgestart in een project met subsidie van het SIOB. Als eerste resultaat is een linked data kennisbank opgeleverd, met onder andere een aantal thesauri zoals de NTA (Nederlandse Thesaurus van Auteursnamen), die beschikbaar is gesteld aan Cubiss ten behoeve van de door Cubiss in november georganiseerde HackALOD².
- Een aantal functionele verbeteringen is doorgevoerd, zoals relevance ranking en de aanvraagfunctie.
- Een bètaversie van landelijk zoeken in de NBC+ vanuit de WaaS is in december 2014 live gegaan, zie <http://www.bibliotheek.nl>. Bèta omdat nog niet alle materiaalsoorten opgenomen zijn. De eerste release bevat met name boeken (gedrukt, e-books, audioboeken en grootletterboeken), bladmuziek en films.

De hierboven genoemde resultaten en de geschiedenis daarachter zijn in meer detail beschreven in de in december 2014 door Diederik van Leeuwen verstuurde brief aan bibliotheken. Deze brief is bijgevoegd. De meeste van de gestelde doelen en ambities zijn in 2014 gerealiseerd. Er is gestart met de integratie met de WaaS, het e-book platform en enkele andere BNL producten. Deze integratie zal in 2015 verder voortgezet worden. Ook de kennisbank en het aantal bronnen zal in 2015 vanuit de KB verder uitgebouwd worden en krijgt een bredere scope door de integratie van de NBC+ in de KB infrastructuur.

De NBC+ is inmiddels een stabiel platform, wat geschikt is voor verdere uitrol bij openbare bibliotheken en als "discovery"-omgeving voor eindgebruikers zowel lokaal als landelijk. Hoewel een kwart van de bibliotheken en een 10-tal leveranciers een API key voor test- en pilotdoeleinden heeft aangevraagd, is de uitrol achtergebleven bij de planning. Belangrijkste reden daarvoor is het stroef verlopen van de koppeling met de lokale bibliotheeksystemen. Dat is randvoorwaardelijk voor het door bibliotheken in gebruik laten nemen van de NBC+. Momenteel zijn de OBA, Zeeland, Haarlemmermeer en Nieuwegein live met de NBC+; de OBA en Zeeland met Infor/ABL+ en Haarlemmermeer en Nieuwegein met HKA/Wisecat+.

Jaarplan 2015

In 2015 is een aantal speerpunten voor de NBC+ gedefinieerd, die hieronder kort beschreven worden.

Integratie met de landelijke OB infrastructuur

De NBC+ zal in 2015 verder geïntegreerd worden in de OB infrastructuur. Momenteel wordt vanuit de WaaS de NBC+ al overal aangeroepen bij het tonen van titeldetailpagina's en bij (voorgedefinieerde) zoekvragen. Landelijk zoeken is inmiddels opgeleverd voor gedrukt materiaal en wordt momenteel verder uitgebreid voor andere materiaalsoorten. Bibliotheken krijgen ook allerlei mogelijkheden om zelf vanuit de WaaS pagina's te maken waarin de collectie uit de NBC+ wordt aangeroepen. Ook het e-bookplatform zal in 2015 volledig geïntegreerd worden in de NBC+ en de WaaS. De get-it functie (aansluiting vanuit de NBC+ op "delivery") zal verder doorontwikkeld worden en de integratie met de Mijn Bibliotheekfuncties en IAM zal gaan plaatsvinden.

Na een zoekactie in de NBC+ en het openen van een titeldetailpagina zal het via linked data mogelijk zijn verrijkingen op te halen uit content uit onder andere de WaaS, maar bijvoorbeeld ook uit Leesplein en Literatuurplein.

Integratie met de KB infrastructuur

Uitgangspunt is dat de NBC+ volledig wordt ingepast in de KB infrastructuur en wordt ingezet als metadataplatform voor de Nationale Digitale Bibliotheek. Dit betekent dat voor eindgebruikers van openbare bibliotheken relevante bronnen zoals uit Delpher (<http://www.delpher.nl/>) via de NBC+ doorzoekbaar worden gemaakt. Ook wordt onderzocht in hoeverre de NBC+ voor de KB eindgebruikers een geschikte "discovery"-service is.

Bronnen

Naast de hierboven genoemde OB en KB bronnen zal de NBC+ in 2015 worden uitgebreid met andere bronnen. In ieder geval met de landelijke bronnen die ten behoeve van openbare bibliotheken via de KB Inkoopcommissie worden aangeschaft. Daarnaast wordt gekeken naar publieke bronnen zoals Petrucchi (digitale bladmuziek). In het kader van de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed zal het NBC+ platform ook ingezet worden als knooppunt voor de

² De LOD in Hack-a-LOD staat voor Linked Open Data. Dit was een bijeenkomst waarin allerlei partijen in het erfgoed domein op basis van beschikbaar gestelde linked open data platforms een weekend de tijd kregen om apps en applicaties op te zetten. Zie www.hackalod.com.

verbinding met de andere erfgoed hubs (Nationaal Archief, Rijksdienst Cultureel Erfgoed, Beeld & Geluid, Digitale Collectie, collecties van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen). De beeldbank Zeeland is bijvoorbeeld nu op deze wijze doorzoekbaar gemaakt in de NBC+.

Kwaliteits- en functionaliteitsverbeteringen in de API

In 2015 zijn en worden een aantal functionele uitbreidingen gerealiseerd, zoals verbeterde relevance ranking, zoeksuggesties clustering van zoekresultaten, standaardisatie en een sterke uitbreiding van de beschikbare metadatavelden.

Semantisch zoeken

In 2015 loopt bij de KB een project waarmee de semantische zoekmogelijkheden sterk uitgebreid worden. Daarmee kunnen de genoemde doelstellingen, zoals volledige integratie met de WaaS, integratie met erfgoed platforms, een goede doorzoekbaarheid vanuit het netwerk (Google, Wikipedia) en een sterk verbeterde "discovery" middels clustering, verrijking en het leggen van relevante relaties gerealiseerd worden. In het bijzonder zal er ook aandacht besteed worden aan het verbinden van de NBC+ met lokale kennisplatformen en co-creatie initiatieven.

Uitrol: knelpunten en oplossingen

Bibliotheeken kunnen op twee manieren aansluiten op de NBC+ (twee scenario's):

1. Via de frontend vanuit de landelijke website-infrastructuur (nog in ontwikkeling bij de KB)
Te gebruiken door WaaS bibliotheken. Met deze oplossing kan de NBC+ door bibliotheken gebruikt worden als catalogus voor lokale zoekacties.
2. Via een frontend van een marktpartij, PSO of bibliotheek, die aansluit op de NBC+ API. Momenteel zijn er 2 frontends beschikbaar: ABL+ van PoQuest en WiseCat+ van HKA. Ook andere leveranciers uit de bibliotheekbranche onderzoeken, in samenwerking met openbare bibliotheken, de mogelijkheden een frontend op de markt te zetten. Deze oplossingen zijn te gebruiken door WaaS en niet-WaaS bibliotheken, afhankelijk van het aanbod van de betreffende leveranciers.

De meeste bibliotheken hebben inmiddels rechtstreeks of via hun PSO een API key aangevraagd en hebben met één of meerdere marktpartijen een testomgeving voor een nieuwe publiekscatalogus opgezet. Daarnaast lopen verschillende pilots waarin bibliotheken of PSO's in samenwerking met leveranciers alternatieve toepassingen van de NBC+ aan het onderzoeken zijn.

Voor een volledig in de landelijke OB infrastructuur geïntegreerde én klantvriendelijke oplossing waarmee de OB eindgebruiker zo optimaal mogelijk toegang krijgt tot de bibliotheekcollecties in de NBC+, is het volgende nodig:

- Ledensynchronisatie met IAM
- Oplevering van een Single Sign On oplossing door de ILS leverancier, waardoor de eindgebruiker zonder telkens opnieuw in te hoeven loggen kan schakelen tussen diensten die in het ILS geboden worden en diensten die in de landelijke infrastructuur aangeboden worden
- Oplevering van een volledige set aan NCIP-berichten door de ILS leverancier (berichtenverkeer tussen bibliotheeksystemen en landelijke OB infrastructuur voor de functionaliteiten: reserveren, verlengen, tonen beschikbaarheid en lenersgegevens)

De verwachting is dat de NBC+ dit jaar in ieder geval bij een aantal Infor bibliotheken zal worden uitgerold met de ABL+ van ProQuest als frontend en de WaaS als CMS. Daarnaast zal een aantal HKA bibliotheken de WiseCat+ van HKA implementeren, waarbij alleen toegang wordt geboden tot de NBC+ voor content die niet lokaal aanwezig is. Bij een zoekactie wordt rechtstreeks in het HKA-bibliotheekstelsel gezocht, niet in de NBC+. Dit is vanuit het doel van de NBC+ een suboptimale oplossing, omdat verrijkingen en koppelingen die in de NBC+ zijn gemaakt, niet zichtbaar zijn voor de OB eindgebruiker.

De toepassingen waarmee de NBC+ integraal doorzocht wordt, op dit moment ABL+ en de KB oplossing voor landelijk zoeken, zijn praktisch niet bruikbaar voor gebruikers in bibliotheken met HKA systemen omdat reserveren, één van de meest rudimentaire Mijn Bibliotheekfuncties, via deze route momenteel niet beschikbaar is.

Zodra IAM opgeleverd is (momenteel is ongeveer een kwart van de bibliotheken ingelezen) kunnen ook HKA bibliotheken die gebruik willen maken van de WaaS middels de ABL+ frontend volledig gebruik maken van de

NBC+, inclusief eenvoudige Mijn Bibliotheekfuncties zoals reserveren. Voor meer uitgebreide Mijn Bibliotheekfunctionaliteiten zal de gebruiker echter nog steeds apart moeten inloggen in het lokale bibliotheekstelsel. Een volledig geïntegreerde gebruikerservaring zal pas beschikbaar zijn als door HKA Single Sign On en de volledige set van NCIP berichten zijn opgeleverd. De uitrol van de NBC+ zal daardoor bij HKA bibliotheken (70% van de branche) dit jaar geen grote vlucht kunnen nemen.

In de besprekingen door de KB met OCLC over het contract voor 2016 wordt dit punt meegenomen. Daarnaast helpt het als HKA-bibliotheken de wens bij hun leverancier neerleggen om te kunnen aansluiten op de NBC+ via de geïntegreerde totaaloplossing. Parallel hieraan zal de KB met de andere leveranciers van bibliotheeksystemen werken aan het neerzetten van de gewenste geïntegreerde totaaloplossing, zodat in 2016 alle bibliotheken de overgang naar de NBC+ kunnen maken.

Perspectief voor de toekomst

De NBC+ zal doorontwikkeld worden tot een optimale landelijke oplossing voor eindgebruikers, als onderdeel van de Nationale Digitale Bibliotheek. Door de manier waarop de NBC+ is opgezet kan dezelfde oplossing zowel lokaal als landelijk ingezet worden. Bibliotheekgebruikers zullen dit merken doordat zij vanuit het netwerk, vanuit allerlei portalen en vanuit een lokale bibliotheek, telkens op dezelfde wijze toegang krijgen tot datgene wat de bibliotheek hen te bieden heeft en naadloos kunnen schakelen tussen lokale en landelijke diensten. Daarnaast zullen er veel meer verbindingen zijn tussen bibliotheekmateriaal en diensten die andere partijen in de publieke sector te bieden hebben. Lokale bibliotheken spelen hierin een belangrijke rol. Zij krijgen de infrastructuur aangereikt waarmee zij zelf kunnen insprijnen op lokale behoeftes. Daarnaast is de NBC+ een belangrijke schakel in de samenwerking binnen het (lokale en landelijke) digitale erfgoed domein.